

Проект FEMA

Картиране и оценка на сладководните екосистемни услуги в България (Д-33-87/27.08.2015)

Финансов механизъм на европейското икономическо пространство

Основната цел на Финансовия механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 е намаляване на икономическите и социални различия в Европейското икономическо пространство (ЕИП) и укрепване на двустранните отношения между страните донори - Исландия, Княжество Лихтенщайн, Кралство Норвегия и Република България. Чрез споразумението за Европейското икономическо пространство, Исландия, Лихтенщайн и Норвегия си партнират с 28-те страни членки на ЕС в рамките на европейския вътрешен пазар. Тези страни споделят общи ценности и отговорности и с другите европейски страни, като основната им цел е насърчаване на равните възможности, толерантност, сигурност, устойчивост на околната среда и по-добър стандарт на живот за всички.

В рамките на Финансовия механизъм на ЕИП България получава достъп до общо 78.6 млн. евро за финансиране на проекти в приоритетни за страната ни сектори: опазване на околната среда, възобновими енергийни източници, възстановяване на културното и природно наследство, инициативи за обществено здраве, деца и младежи в риск, иновации за зелена индустрия, правосъдие и вътрешни работи.

Повече информация за финансовия механизъм можете да получите на интернет адреси: www.eea.grants.org, www.eea.grants.bg, докато повече за конкретната програма можете да научите на адреси: www.moew.government.bg и bg03.moew.government.bg.

Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

е програмен оператор по две програмни области:

- **BG02 "Интегрирано управление на морските и вътрешните води"**
  - Цел: Постигане на добър екологичен статус на европейските морски и вътрешни води
- **BG03 "Биологично разнообразие и екосистеми"**
  - Цел: Да се преустанови загубата на биологично разнообразие

Проектът FEMA “Картиране и оценка на сладководните екосистемни услуги в България” е част от изпълнението на програма BG03 „Биологично разнообразие и екосистеми“, финансирана съвместно със средства на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 (85%) и българския държавен бюджет (15%).

Бенефициент:**Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН (ИБЕИ-БАН)****Адрес:**

ул. "Майор Ю. Гагарин" № 2, 1113, София, България

Тел. 02/871 71 95; 02/873 61 37; факс: 02/870 54 98

Ел. поща: iber@iber.bas.bgУебсайт: www.iber.bas.bg**Партньори:****Център за приложение на спътникови изображения - RESAC****Адрес:**

ул. "Цар Асен" 61, ет. 2, 1463 София, България

Тел./Факс: (+359 2) 980 07 31

Ел. поща: resac@techno-link.comУебсайт: www.resac-bg.org**Регионален екологичен център за Централна и Източна Европа - клон България (REC-BG)****Адрес:**

ул. "Париж" №7, офис 17, 1000 София, България

Тел./Факс: +(359 2) 983 52 17

Ел. поща: rec-bulgaria@rec.orgУебсайт: www.rec.bg**Клуб "Икономика 2000"****Адрес:**

ул. "Стара планина" № 74, п.к. 1710, 1527 София, България

Тел: (+359 2) 944 50 27/74; Факс: (+359 2) 944 50 81

Ел. поща: office@club2000.orgУебсайт: www.club2000.org

Описание

Усилията да се спре загубата на биоразнообразие се основава на цели и дейности, поставени в Стратегията за биоразнообразието до 2020 г. на Европейската Комисия (ec.europa.eu). Тя разглежда екосистемите в тяхното единство, и е в съгласие със Стратегическия план за биоразнообразието 2011-2020 на Конвенцията за биоразнообразието (www.cbd.int). Водеща политика в това отношение е оценката на екосистемните услуги, които на кратко представляват всички възможни ползи за човека, обобщени в няколко основни групи:

- **Материални услуги** – всички продукти, произхождащи от екосистемите, например храни, влакна, горива, билки и лечебни растения.
- **Регулиращи услуги** – ползите, които произтичат от способността на екосистемите да регулират важни естествени природни процеси, например пречистване на въздуха, водите и почвите, регулиране на климата, ерозията, болестите и вредителите, намаляване на щетите от природни бедствия и др.
- **Културни услуги** – нематериални ползи от екосистемите, свързани с тяхната естетичната и развлекателна стойност, духовните им характеристики, образователната им стойност, и създаване на среда за развитието на духа.
- **Поддържащи услуги** – тези ползи от функционирането на екосистемите, които създават необходимите условия, за осигуряването на всички останали, например почвообразуване.

В контекста на текущата програма на Европейското икономическо пространство същинският обект са по-скоро екосистемите като цяло, отколкото отделни видове или хабитати. Така политическите съображения и изисквания към резултата обхващат екосистемните услуги и тяхната оценка и свързаните с климата области като адаптация и достъп до генетични ресурси.

Проектът за **сладководните екосистеми (реки и езера)** формира част от националната методологична рамка за картиране и оценяване на екосистемните услуги, които са част от цялостния процес на картиране на екосистемите и оценката на биофизичните характеристики в България.

Методологията е релевантна към сладководните екосистеми в цялата територия на България и нейното приложение ще се отличава от това в защитените зони на Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 и системата на защитените територии поради различната достъпност до налични данни, типове земеползване и пространственото разпределение на типовете екосистеми.

Екосистемното картиране и статистическия анализ на екосистемите в България е основано на съществуващи данни в редица източници. Откриват се обаче несъответствия и празнини в тези масиви, ето защо на национално равнище все още се изисква допълнителна работа по верификацията на наличните и новите данни, събирани чрез полеви изследвания и наблюдения. За да се създаде една прецизна и съвременна национална карта на водните

екосистеми, е важно да бъде споделен и възприет натрупаният опит и в страните от ЕС и партниращите му държави.

Основна цел на проекта:

По предварително разработена и утвърдена методика да бъде извършена първоначална оценка и картиране на състоянието и екосистемните услуги, предоставяни на обществото и хората, от сладководните екосистеми (реки и езера) в България, които се намират извън системата от защитени територии и Националната екологична мрежа НАТУРА 2000.

Като се използва достъпната информация от различни национални и международни източници, както и данните от непосредствени полеви изследвания за параметрите на различните категории и типове водни обекти - сладководните речни и езерни екосистеми у нас, ще бъдат създадени разнообразни ГИС-слоеве, които да бъдат интегрирани във Вторите Планове за управление на речните басейни (2016-2021), в Регионалните планове за развитие и в Националната система за мониторинг на биоразнообразието.

Освен специфичните технически и методични дейности, свързани с набирането, обработката, валидирането и въвеждането на данни и информация, паралелно ще бъдат изпълнявани и дейности по обучение, както на работния колектив по проекта, така и на служители и експерти от съответните компетентни органи (ИАОС, РИОСВ/РЛ, БДУРБ, общини, университети, НПО). Целта е създаването на капацитет за управление и опазване на екосистемните услуги, за набиране на данни, както и за информиране на обществеността и създаване на активна гражданска позиция за опазване на природните екосистеми на сладководните екосистеми у нас.

Целева група

- специалисти (експерти) - представители на централните и местните управленски органи;
- учени и изследователи;
- студенти;
- неправителствени организации, стопански/бизнес организации;
- преки потребители на екосистемните услуги като рибари (рибовъди и риболовци), земеделски производители, туристически организации и др.

Дейности

1. Дейности по управлението на проекта: разработване на план-график за изпълнение, организация и контрол на изпълнението му; изготвяне на тримесечни отчети за дейността и изразходването на предоставените ресурси; периодични координационни съвещания както между партньорите по проекта, така и с други партньори по програмата BG03.02, специалисти от системата на МОСВ – Изпълнителната агенция по околната среда, Дирекции за басейново управление на водите, Регионалните инспекции по околната среда и водите, Регионалните лаборатории и други държавни и общински структури;

2. Специфични научно-технически дейности: събиране и верифициране на данни за състоянието на сладководните екосистеми (извън мрежата Natura 2000 и системата от защитени територии), включително и други зони за защита на водите (вододейни обекти за питейно водоснабдяване; зони, чувствителни/уязвими към нитрати; водни обекти, обявени за опазване на стопански ценни биологични видове; места за отдих и къпане; и др.); предоставяне на събраната информация на ГИС-експерти за създаване на ГИС-карти със съответни гео-реферирани информационни слоеве; изследване на съвместимостта на прилаганите подходи и методи с националната методологична рамка и валидиране на данните за оценяване на състоянието и капацитета на сладководните тела и обекти да предоставят екосистемни услуги.

3. Дейности за повишаване на капацитета: провеждане на периодични семинари и конференции с участието и на чуждестранни специалисти за обмяна и споделяне на достигнатото равнище, прилаганите методични подходи и методиките за оценка и управление на сладководните екосистеми; обмяна на конкретни резултати и проблеми на опазването и управлението на екосистемните блага и услуги у нас и в чужбина; организиране на посещения в звена на страните-донори за обмяна на опит и практики и представяне на резултатите от проекта; участие в работни срещи и повишаване на експертизата и капацитета на екипа по проекта;

4. Дейности за повишаване на осведомеността: разпространяване на резултатите от проекта чрез периодични прес-съобщения, организиране на прес-конференции, както и участие в подобни прояви на паралелни проекти по Програмата BG03.02; изготвяне и публикуване на информационни и печатни материали (листовки, брошури, сборници с доклади); създаване и поддържане на интернет-страница на проекта; създаване и поддържане на ГИС-портал с виртуален модел на сладководните екосистеми на България и услугите, които те предоставят на хората и на обществото.